

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadástól számított évről:
 Egyszerű előfizetés — 10 ksz.
 Helyi előfizetés — 6 „
 Kétféle hűben hűtve:
 Egyszerű előfizetés — 20 ksz.
 Helyi előfizetés — 8 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszerű előfizetés — 24 ksz.
 Helyi előfizetés — 6 „

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétiz és
 szombat utáni napok kivételével.
 Kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kizárólag visszadási
 vagy megrendelésre nem vállalhat.
 Hirdetvények és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyetemes ár 5 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 15.

A jogakadémia megnyitója.

Érdekes és nagyhatású beszéd volt az, melyet a jogakadémia tudós igazgatója intézett az év megnyitására egybegyűlt ifjusághoz. A beszéd, melynek minden szava érdemes megszívlelésre, miután a jogi pálya nemes és értékes voltát fejtegette, kijelöli az igazságszerető jogászságnak magasabb nézőpontjait. A hazaszeretettel átmelegített beszéd ezen értékes része így hangzik:

Epen most, midőn a magyar állam, a mi édes hazánk, kiépítésén fáradozunk, mutatkoznak nálunk zajongó elemek, azzal a nyíltan kifejezett követeléssel, hogy ha nem rendezzük be közállapotainkat az általunk bangoztatott jelszavak szerint, megakadályozzuk bennünket a mi békés munkánkban. Csak hogy ezek a zajongó elemek félrevezetett emberek, a kik a létező állami és társadalmi rend teljes felforgatására törnek és hogy ezt minél alaposabban megtehessék, minél többeket iparkodnak szintén félrevezetni és táborukba édesgetni. Ezt a veszedelmes áramlatot fel kell nekünk tartóztatnunk, hogy iszonyu pusztításait megelőzhessük. Jobb meggyőződésünk ellenére nem nézhetjük tétlenül, hogy hazánk a szerintök «természetes fejlődés» czége alatt épen ellekezőleg a visszafajlódás és hátraesés útjára sodortassék. Ez pedig nehéz, nem csekély önfeláldozással járó munka, melyet azonban minél előbb meg kell kezdenünk és kielégítő megoldás felé vinnünk.

Ebben a nagy munkában önöknek is részt kell venniük, nem kevesebbről van szó, mint magyar hazánk megmentéséről a hazátlan kozmopoliták kőborló hadától. Nekünk eddig az volt az evangéliumunk, hogy a hazáért mindent kell, de a hazát semmiért sem szabad kockáztatnunk.

Igy kell annak lennie a jövőben is, az az igazi magyar nemzeti gondolkodás, ehhez kell szívvel-lélekkel ragaszkodnunk, ezt kell, ha török-szakad, bármely és bárhonnán jövő ellenkező kísérlettel szemben érvényesítenünk. Ime, ép a minap voltunk tanui egy ilyen lelkesítő példának, midőn egyik kiváló hazánkfi, Bánó József, a 80-ik születésnapja alkalmából nála tisztelgő küldötségnek azt mondta, hogy ám-bár bosszura nyult életének legnagyobb részét a legkülönfélébb állásokban és viszonyok között édes magyar hazánk szolgálatában töltötte, még is úgy érzi, hogy az még mind kevés volt ahhoz képest, a mit a haza minden egyes fiától méltán követelhet s ha még egyszer a világra jönne, csak antul buzgóbban szolgálná a hazát!

Ebből értsék meg ifju barátaim! hogy tudományunknak a haza szolgálatában kell állnia, következképpen a haza alapozlopainak nem megerősítésére, hanem megerősítésére

irányulnia. Már pedig azok az új tanok éppen e re nem látszanak alkalmasoknak, mert semmi kegyelettel sem viseltetnek tiszteletré méltó ősi hagyományaink iránt, sőt ezt a ragaszkodást a multhoz a kulturális haladás legfőbb akadályaként tüntetik fel. Azok az új tanok mindent akarnának kikezdeni, nem csak a létező jogintézményeinket, melyek utóvégre az idők és körülményekhez képest józanul megváltoztathatók, hanem még az örök érvényű és megváltoztathatatlan etikai és természeti törvényeket is. Sem az etika, sem a természet nem lehetnek a szeszélyes divatnak alávetve, plane a keresztény erkölcs nem tűr semmiféle »javítási« kísérletet, mert Istennek tanát fejleszteti, metamorfozizok és új alakulások felé vezetői nem lehet, hanem ha vallási forradalom árán, de meg ekkor is az örökké igaz tan továbbra is igaz marad. Es hiába magyarozza bele bárki is evoluzionális teóriát a minket környező kültermészetnek szintén örök érvényű törvényeibe, legfeljebb ami egyéni véges felfogásunk módosulhat egy-egy természeti törvény lényege felől, de maga az illető természeti törvény változhatatlan és örökkérvényű marad.

Mihelyt az evolucio talajára lépünk, megszűnünk állandó eszményekkel birni. Aki az evoluciónak hódol, mindig csak azon eszmény után fog futkosni, mely neki több nyereséget, hasznót és élvezetet biztosít, s bármely pillanatban kész ezt is felcserélni mással, mely még többet ígér. Azonban ilyen lelkület nem áll többé eszmények szolgálatában, hanem az eszményeket rántja le, saját állhatatlan, elvek nélküli élvezetes vágyaihoz és szenvedélyeihez. Pedig állandó erkölcsi elvek nélkül az ember nem bír megállani szenvedélyeinek és kísértéseinek rohama előtt s támasz nélkül roban le az u. n. fejlődésnek ama meredek lejtőjén, melynek alján okvetlenül összezuhan magát.

De mit is érne el az emberiség a fejlődésben — biomechanika — alapjára helyezkedő etikával, amely nem örökkérvényű elvek szerint igazodnék, hanem az emberi szervezet funkcióiból és ezeknek a funkcióknak a mindenkori környezet szerint való változtatásából vonná le? Végső elemzésben multhatatlanul a barbárság állapotába és az öklöjg stádiumába süllyedne vissza.*

Tehát nem minden ok nélkül figyelmeztetem önöket, hogy már a tanulás korában igyekezzenek önálló ítélőképességre szert tenni, mert nem minden, ami nyomtatásban kerül szemünk elé, igaz, nagyon sok benne a tévedés, ámitás, mely által magukat félrevezettetni ne engedjék.

A fiatal embereket, kik egyébiránt a családban jó nevelésben részesültek, a midőn az akadémiai tanulmányokhoz fognak, uton-utfélen vallási környösségre szokták csábítani, mert a vallás ma már nem modern, idejét multa, csak műveletlen naiv teremtetek találhatnak abban még gyönyörűséget, de tudományval

foglalkozó komoly embernek nem való az! Vegyék tudomásul, hogy ez az okoskodás sem egyéb vakmerő hazugságnál, csak tájékozatlan emberrel lehet azt az üres frázist elfogadtatni, hogy: «a vallás ellenkezik a tudománnyal, sőt ennek csak akadályul szolgál, mit főképp a természettudomány, a mult század eme büszkesége, oly fényesen bizonyít!» Epen az ellenkező áll, a természettudósoknak csak igen elenyésző csekély töredéke volt atheista, vagy Istennel nem törődő materialista, míg tulayomó többségük és ezek közül a legkiválóbbak buzgó vallásos istenhívő emberek valának.* Minél mélyebben hatolunk be a természet fürkészésébe, annál nagyobb hódolattal telünk el Isten iránt! Tehát ne feszélyezze önöket semmi állszógyen és maradjanak csak, a kiknek szüleik felnevelték, istenhívő, vallásos embernek!

Ha a tudomány csakugyan a vallástalan-sághoz volna kötve, akkor a híres Mommsen Tivadar bizonyára nem nyilatkozta volna ki 1877. évben a porosz képviselőházban, tehát ország-világ előtt: »Nekem az a határozott kívánságom, hogy minden jelentős tudós, — még hogy ha az ultramontán irányhoz tartozik is, — minden német egyetemen tanári állást nyerhessen, és nem kételkedem, hogy a jeles tekintélyek azt ki is küzdik maguknak.** Hiába próbálja bárki is az igazságot elhomályosítani vagy elfordítani, az mégis csak kitör és ép azok között találja apostolait, a kik között a vallás ellenségeit épen nem keresték vagy csak sejtették volna is.

Róma akkor és addig állott hatalmának tetőpontján, amidőn és ameddig az ősök hagyományaihoz ragaszkodott, mely hagyományok között a vallásos érzület az első helyet foglalta el. Legnagyobb bölcssei élő hit nélkül lehetetlenek tartották a polgárisodást, tehát a vallást tekintették a műveltség gyökerének. Nos abban senki sem kételkedik, hogy a jogász-embernek is műveltnék kell lennie, ha pedig annak kell lennie, világos, hogy maga sem teheti tul magát a műveltségnek a vallási érzületen rejlő egyik legfontosabb alkatelemén, sőt ennek szellemében kell a jogot is művelnie. Azt bizonyára már Önök is észlelték ifju barátaim, hogy vallásos gondolkodás módja sem egyes embernek, sem a társadalomnak még nem vált kárára, míg ellenben vallástalan emberek azért, mert a rideg materializmus képezi egész életüket, összes működésüknek és tevékenységüknek kiinduló pontját és mert ugyanezen oknál fogva az összeséget egybefűző és lelkesítő magasztos eszmék iránt, minők az Isten, a király, a haza, a felebaráti szeretet, az önfeláldozás, teljesen érzéketlenek már akkor is utjában állanak a haladásnak, ha nem okoznak épen pozitív kárt, de hasznót sem igyekeznek hajtani a közjóznak. Ez egy eltagadhatatlan általános tapasztalás,

* Névszerint összeállította Kneller, d. Christenthum u. die Vertreter der neuesten Naturwissenschaften, Freiburg im Breisgau, 1903.

** L. Egyetemes Kritikai Lapok 1904. évf. 2. szám 16. lap.

* L. Giesswein, történelembölcsélet és sociológia az 1904. Kath. Szemle februári füzetében 130. l.

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:
Sirolin jainál ugymint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál
 influenza után ajánlatik. Emeli az étvágyat és a testsulyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszűnteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4.— kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg az alantú czéggel legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc) 480.

miért is erkölcsi kötelességemnek tartom, hogy önöket erre legalább is figyelmeztessem és ezen áldatlan ut követésétől óva intsem, sőt visszatartóztassam.

Szíveljék meg tehát az általam elmondottakat s maradjanak mindvégig a kipróbált helyes ösvényen, hogy a haza ügyére bármely perczen föltétlenül számíthasson.

Es ezzel az 1904—1905. tanévet megnyitom.

Apponyi Amerikában.

A Clevelandban megjelenő »Magyar Hírmondó« most, hogy Apponyi a békebarátok magyar csoportjával Amerikába érkezett, közli Apponyi utjának jelentőségéről:

Nem mi, amerikai magyarok vagyunk az elsők, kik megadjuk Apponyi utazásának ezt a fokozott jelentőséget. Megadták azt neki már odahaza, midőn az egész sajtó pártkülönbőség nélkül, fontos és üdvös eseményként üdvözölte Apponyi elhatározását, hogy maga vezeti a magyar csoportot Amerikába, midőn ez elhatározás közhírrététele egyszerre új lendületet adott a magyar csoport uti készülődéseinek s jelentékenyen szaporította az utrakelők számát. De ezzel nemcsak Apponyi utjának jelentősége dolgában adtak odahaza irányt, hanem irányt adtak az iránt is, hogy mint kell mérlegelni Apponyi utját. Irányt adtak, hogy Apponyiban ne az ellenzéki pártvezért, hanem a magyar államférfiut üdvözöljük; hogy amint utjából és amerikai szerepléséből hiányzik minden pártjelleg, úgy ne igyekezzünk mi sem, Amerikában, pártszempontokat keverni Apponyi fogadtatásába, ünnepeztetésébe. Ez nem oly könnyű feladat, mint első pillanatra látszik. Mi, amerikai magyarok, nagyon kevés kivétellel, erős ellenzékiek vagyunk a szülőhaza politikai dolgában. Es lelkesedéssel olvastuk a beszédeket, melyekben Apponyi, mint ellenzéki pártvezér, a nemzeti jogok védelmére kelt. De ebből a lelkesedésből mit sem von el, hogy Apponyi fogadtatásánál félreterestünk minden pártszempontot. Sőt fokozza a lelkesedést annak a tudata, hogy Apponyinak a nemzeti jogok érdekében tett szolgálatait pártkülönbőség nélkül, minden magyar ember, államférfiui cselekedeteknek ismeri el.

Amikor üdvözöljük gróf Apponyit, a hatalmas szónokot is. Es elég hiuk vagyunk az egész amerikai magyarság dicsőségét látni abban a diadalban, amelyet Amerikában Apponyi a szónok fog aratni, mikor Apponyi, az államférfiut feltárja elméjének kincseit. Es üdvözöljük Apponyit, az embert, akinek jelleme előtt tisztelettel hajlik meg mindenki: politikai barát és politikai ellenfél. Apponyi, utjának előhírnökeiktől elküldötte nyilatkozatait, úgy arról, elsőnek képzeli az ő amerikai működését, mint arról is, mit vár el az amerikai magyarságtól — fogadott hazájával szemben. Ez előhírnökök megerősítették a meggyőződést, hogy Apponyi utjának és amerikai szereplésének maradandó értéke lesz; s hogy Apponyi Amerikában is valódi államférfiui szolgálatokat fog tenni szülőhazájának — és az amerikai magyarságnak. Es hisszük, hogy abból a fogadtatásból, melyben Apponyi Amerikában részeseül, új erőt fog meríteni ahhoz a nagy munkához, amelyet munkás élete céljának tűzött ki.

Általános kömüves-sztrájk.

A nagyváradi szociálista izgatónak még mindig nem volt elég a szegény munkások rovására tűzött féktelen izgatásból s az egymást követő sztrájkokból. A rendőrkapitányi hivatal lanya, dédelgető eljárása és eléggé meg nem róható elnézésétől vérszemét kapva, büntetlenül, a legnagyobb vakmerőséggel folytatják *Ehrenfeld*, *Markó* és társai garázdálkodásaikat.

Már említettük, hogy a kömüves munkáso-

kat akarják ezek a kolompások újabb sztrájkba vinni, azért, mert hat bujtogatót nem akarnak az építő-vállalkozók munkába fogadni. Ezek az emberek eddig is csak a napot lopták, sőt megakadályozták a többi munkásokat is a munka tisztességes és szorgalmas végzésében, azon czim alatt, hogy ők bizalmi férfiak.

Bántja a munkásoktól kicsalt pénzen élőködőket, hogy az építészek is sorompóba léptek érdekeik védelmére, s igyekeznek anyagi egisztenciájukat megmenteni.

Itt már nem arról van szó, hogy tisztességes munkabért kapjanak, mert ezt már korábban kivívták, hanem a munka becstületes végzéséről. Eddig ugyanis a közpszerű kömüves munkás falrakásnál naponta 6—800 téglát berakott, de a bizalmi férfiak most ellenőrizik, hogy egyik se rakjon be a magasabb bér dacára sem naponta 2—300 téglánál. Hol találja itt meg az építész a számítást? Ez a hallatlan eljárás tönkreteszi a vállalkozókat.

Alig pár hónap alatt már igyekeztek általános sztrájkba vinni az építő-munkásokat a lelketlen vezetők. Akkor a főjegyző erélyének sikerült ezt megakadályozni, mert szerencsére a főkapitány szabadságon volt.

Azóta az egyik sztrájk-matadort leplezték, mint sikkasztót, aki nem csak a nyakán élt a munkás népek, de még meg is lopta őket. Ez volt a főkapitány dédelgetett embere, aki aztán gyönyörűséges és tanulságos leleplezéseket közzölt a szociálista vezetőkéről egy vörös plakáton.

Mindez nem volt elég a rendőrségnek, hogy végre-valahára erélyesen fellépjen a város békéjéért, a munkások igaz érdekeit állandóan veszélyeztető izgatók ellen.

Most ismét általános sztrájkra készülnek a kömüves munkások. A [szakgyűlés kimondotta vasárnap az általános sztrájk megkezdését, a jövő hétfőre, szeptember 19-ére.

A munkaadók elvannak határozva, hogy ezuttal már nem engedhetnek s itt az ideje hogy véget vessenek ezek garázdálkodásának.

A végrehajtó bizottság felhívást intézett a sztrájk megkezdésére s felhívják az idegen munkásokat, hogy utazzanak el a városból.

A sztrájk tehát megkezdődik. A munkások a még hátralevő alkalmas időt dologtalanul és keresetnélkül töltik el s nem sokára rájuk köszönt a tél hidege.

Ki kárpótolja ezeket a félrevezetett embereket a keresetnélkül eltöltött időért. A nagyszájú bujtogatók nyújtanak-e kenyeret az általuk becsapott száz és száz embernek és családnak?

Vagy a főkapitány az erélyes fellépés, a bujtogatók megrendszabályozása és a sztrájk megakadályozása helyett a melegedő szobák és ingyen kenyérsztásban véli az orvoslást és kárpótlást?

Ha máskor nem is, de most kötelessége volna a legerélyesebb fellépés, hogy a szegény munkások a még hátralevő időben kereshessenek. Inség fenyeget ugyanis a mostoha időjárás folytán. A nyomort nem szabad még azzal is elmozdítani, hogy száz és száz család a keresetétől megfosztassék.

Közbe kell itt lépni a városi tanácsnak is, mert végeredményében ő reá is hárul felelőség ezekért az áldatlan állapotokért.

A keletázsiai háború.

Kicsi hujja, hogy nem győztek.

Berlin, szept. 15. Pétervárról jelentik a »Berliner Tagblatt«-nak, hogy Nemriovics Domcsenkó egy elkésve érkezett távirata igen érdekes részleteket közöl Kuropatkinnak ama harcra, amelyek szeptember elejére esnek. Kiderül ezekből a jelentésekből is, hogy milyen balvégtel kísérte az orosz főhadvezér összes stratégiai terveit. Kuropatkin — e jelentés szerint — arra gondolt, hogy gyors és ügyes manőverrel Kurokit észak felől körülzárja és megsemmisíti. Pontos jelentéseket kapott, hogy a japánok pulton-hidat vertek a Tasicho folyón és hadaikat a Héna—Indupudse uton állították fel. Az volt a célja Kuropatkinnak, hogy a japán déli sereget mindenáron feltartóztassa és ezért — miután az oroszok hegyi ösvényekről elkerültek — harcra elegendtek a japánokkal. Kuropatkin szeptember 1-én megérkezett a pozíciókhoz, amelyeket sziklás tömbök védtek. Ezek mögött nagy síkság terült el. E pozíciók kulcsa egy nagy sziklatömb volt. Kuropatkin parancsot adott, hogy a sziklatömb nyergét megszállják s intézkedéseket tett a csata megkezdésére. Halálos csönd volt köröskörül. A nap égetően sütött. Ekkor japán ágyúdörgés hangzott át Jantaj felől és este már a jantaji szénbányák lángban álltak. Szeptember 2-ikán Kuropatkin egy japán divíziót oly erélyesen akarta megtámadni, hogy visszavonulásra kényszerítse. A nap az oroszokra kedvezően kezdődött. Sok veszteséget szenvedtek, de ugyanannyi veszteséget okoztak az ellenségnek. De Orlow tábornok megsebesült és átadta a parancsnokságot, helyettesének a lova megborodott és így parancsnok és kipróbált vezető hiányában Kuropatkin a célját nem érthette el. A stratégiai eredmény nem következett be s az oroszoknak vissza kellett vonulniuk.

Stössel kedélyes.

Berlin, szept. 15. Port-Arthur parancsnokáról a »Berliner Lokalanzeiger«-nek igen érdekes dolgokat jelentenek. Eszerint Stössel tábornok oly élénk tevékenységet fejt ki, mintha sohasem aludna. Vannak, akik azt hiszik, hogy nem is alszik soha. Mindenhol találkozni lehet vele és mindig friss, gyors és jókedvű.

— Hisz pompásan mennek a dolgok, fiuk — mondogatja — a japánok kiéhezethetnek bennünket, de mindenesetre félesztendeig el fog tartani. Lisztünk, theánk, municzióink van bővíben, de konzervük és cigarettánk aránylag kevés! Csak bátorság, minden jóra fordul még.

A japánok derekasan tudnak szembe nézni a halállal. Sokszor előfordul, hogy a legerősebb tűzben állnak és egyszerűen lelővetik magukat. Egészen fiatal emberek — 17—18 évesek — úgy néznek farkasszemet a halállal, mintha óhajtanának meghalni. Port-Arthurban a tisztek meg vannak győződve arról, hogy a japánok eddig legalább 25.000 embert vesztenek. Az orosz helyőrség 34.000 emberből áll a tengerészeket kivül.

China fél és remél.

London, szept. 15. A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből, hogy Kinának sürgős szüksége van pénzre a hadseregbeli újítások létesítésére. Ennek alapja az, hogy kielégítő haderő felett akarnak rendelkezni, hogy Mandzsus országot kellő számú megszálló csapatokkal láthassák el és ezt a területet megvédelmezzék, ha Japán visszaadja Kinának és hogy azt kívánják, hogy ellenállhassanak a Kina felosztására vonatkozó tervnek, melyet esetleg a háboru befejezése után terjeszthetnének elő s amelyről Kina nagyon fél.

Alexejev és Kuropatkin.

Budapest, szept. 15. (Saját tud. táv.) Londonból táviratozzák: Alexejev Muk-

denbe érkezett, hogy Kuropatkinnal tanácskozzék.

A keleti tengeri flotta.

Budapest, szept. 15. (Saj. tud. táv.)
A keleti tengeri flotta hír szerint Libaoban vesztegel.

Uralkodók találkozása.

Budapest, szept. 15. (Saját tud. táv.)
A csár Vilmos németcsászárral a legközelebb találkozni fog. A találkozóra meghívták királyunkat is, azonban az orvosok agg korára tekintettel ellenzik elmenetelét s így elmarad királyunk a találkozóról.

A japánok embertelensége.

Budapest, szept. 15. (Saj. tud. táv.)
Pétervárról jelentik: Hír szerint a japánok a vörös kereszt betegápoló személyzetét sem kímélik a háboruban, hanem lövöldöznek rájuk még oda is, hol a vörös kereszt zászlója ki van tűzve, úgy, hogy a vörös kereszt személyzete közül többen megsebesültek. A japánok eljárása nagy felháborodást keltett.

Tanév megnyitása a jogakadémián.

Tegnap folyt le ünnepies keretben az 1904—905. évi tanév megnyitása a helybeli kir. kath. jogakadémián.

Az akadémia fiatal hallgatói elég szép számmal jelentek meg az ünnepélyes aktusra, ami helyén való dolog, hiszen első sorban őket illette; meg aztán az Isten áldása mindenkor ráfér az ember iparkodására, hát jól tették, ha a Szentlélek támogató kegyelmét kérték munkájokra most, hogy ahhoz hozzáfogni készülnek.

Az ünnepély avval kezdődött, hogy az ifjúság az intézet érdemes igazgatójával és derék tanáraival együtt 10 órakor délelőtt a premonstreiek templomába vonult, a hol *Némethy Gyula* dr. akadémiai ifjúsági hitszónok a Szentlélek ünnepélyes segítségül hívása után hangos misét mondott.

Az ünnepélyes aktus az istentisztelet végzetével az akadémia épület nagytermében folytatódott, melyen az igazgató és jogtanárok kivül városunk notabilitásai közül is többen résztvevtek.

Az ünnepélyen jelen voltak: dr. Bozóky Alajos, kir. tanácsos, igazgató; dr. Molnár Imre, dr. Szolcsányi Hugó, dr. Hoványi Gyula, dr. Agoston Péter, dr. Somló Bódog és dr. Martonffy Marcell jogtanárok; azonkívül Rádl Odón és Hegyesi Márton ügyvédek, dr. Nagy Géza, kir. ügyész, dr. Gáthy Bálint, kir. alügyész dr. Némethy Gyula, akadémiai hitszónok, teológiai tanár és Fleischer Lipót, nyug. államasvasuti felügyelő, édesatyja dr. Somló Bódognak, a jogakadémia újonnan kinevezett fiatal rendes tanárának.

Az ünnepély dr. *Bozóky* Alajos, igazgató évmegnyitó beszédével vette kezdetét. A figyelemre méltó beszédet lapunk vezető helyén közöljük.

Utána dr. *Somló* Bódog jogtanár tartott érdekes felolvasást a politika tudományának szerepéről a törvényhozásban.

Somló Bódog a kérdést, melyre feleletet akar adni, így formulázta felolvasásában: »Minő szerep illeti meg a politika tudományát a törvényhozás szempontjából.«

E kérdést már Piátó úgy oldotta meg, a

mai tudománynak is az a gondolata, hogy a törvényhozást teljesen a tudomány vezetésére kell bízni. Mégis azt tapasztaljuk, hogy épen a politika tudománya kisebb mérvű alkalmazást talál a társadalmi szabályozásban, mint pl. a természettudományok.

Ennek pedig főbenjáró oka egyfelől a társadalomtudományoknak kisebbfokú fejlettsége, mely azonban mulólagos természetű; másfelől, hogy a társadalomtudományok terén felmerült czélok egymással kollízióban vannak, tehát a tudomány nem szorítkozhatik egyszerűen csak arra, hogy a felmerült czélok eszközeit szolgálta, hanem valahányszor társadalomtudományi igazságokat akarunk gyakorlatilag alkalmazni, mindannyiszor szükséges a helyes czélok megállapítása. Ez már állandó természetű nehézség.

A társadalomtudomány alkalmazása csak ott válik lehetségessé, ahol az emberek egymással szolidárisak. Es azért állunk még a megállapítható politikai igazságok egészen rendszeres és tervszerű gyakorlati alkalmazásától igen távol, mert mai fejlődési fokunkon még messze vagyunk a teljes szolidaritás megvalósulásától.

Ez a szolidaritás a büntetőjogra vonatkozólag még aránylag a legnagyobb, azért a tudománynak törvényhozásbeli szerepe e téren a legkiterjedtebb.

Legkevésbé van meg a teljes szolidaritás közjogi téren, mert itt van az érdekelentétek klasszikus küzdőtere, azért itt legfejletlenebb a tudomány szerepe.

De ezen nehézségek daczára, a tudománynak a törvényhozásban még is nevezetes szerepe van. A törvényhozónak négyszeresen szükség van a politika tudományára:

1. mert pontos és rendszeres adatokat szolgáltat neki;
2. mert a politikai tünemények törvényszerűségével megismerteti;
3. mert irányítékpen szolgál neki a politikai fejlődésben és
4. mert a helyes politikai czélok megállapításával foglalkozik.

A felolvasást nagy tetszésse fogadta a hallgatóság.

A megnyitó ünnepélynek ezzel vége szakadt s ma már megkezdik a jogakadémián a praelectiókat.

UJDONSAGOK.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a mult, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetését díjaitkal mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

* **A mérnöki hivatal személyzetének fizetésrendezése.** *Köszeghy* József városi főmérnök egy memorandumban kérte a város törvényhatóságától úgy a maga, mint a mérnöki hivatal személyzete fizetésének teljes rendezését. A tanács kiadta véleményezés végett a memorandumot *Ragány* János főszámvevőnek, ki a szóban forgó ügyre nézve tegnap terjesztette be jelentését a város tanácsához. A főszámvevő azt mondja jelentésében, hogy míg a külföldben már készülő szervezeti szabályrendelet teljesen megalkotva nincs, tárgyalás a'apját nem képezheti a főmérnök memorandum, de addig is megadhatóan tartja a főmérnök részére személyi pótlék címén a közuti alapból 2000 koronát s a vízvezetési alapból az eddig élvezett 600 korona helyett 1000 koronát.

* **Elmaradt elnökválasztás.** A nagyvárosi iparktatási bizottság elnökségéről *Ra-*

gány János főszámvevő lemondott. A bizottság tegnap délután elnökválasztó ülésre jött össze, de a választás elmaradt, mert a bizottság újból felkéri *Ragány* Jánost, hogy vállalja el továbbra is az ügyek vezetését. *Rimler* Károly polgármester elnöklete alatt jelen voltak: özv. *Recht*né Bauer Zsófia, *Bertsey* György, *Palkovits* Imre, *Jankovics* János, *Láng* József, *Szűts* Izsó igazgató, *Orvay* Lajos, *Andriska* Károly, *Guttman* József, *Nagy* Lajos, *Máthé* Lajos, dr. *Edelmann* Menyhért, *Oó* Mihály, *Stark* Gyula, *Bérczy* János, *Tarsoly* Ferencz és *Sztarill* János jegyző. — Elnöklő polgármester előterjesztette *Ragány* János levelét, amelyben az elnökségről lemond s ezt elfoglaltságával indokolja. Megjegyzi a lemondás kapcsán *Rimler* Károly elnök, hogy *Ragány* János 10 évig ernyedetlen buzgalommal, nagy sikerrel és egyszerűséggel vezette az ipariskolák ügyeit. — Dr. *Edelmann* Menyhért meleg szavakban méltatta *Ragány* érdemeit, működését, amelynek köszönhető első sorban, hogy a nagyvárosi ipariskolák az országban a legelső helyen állanak. Több oldalról megvilágítja azt a nemes buzgalmat, amelyet *Ragány* kifejtett s indítványozza, hogy kérjék fel, miszerint az elnökséget továbbra is tartsa meg. — *Rimler* Károly polgármester, elnök mindenben csatlakozik *Edelmann*hoz. Bár alig hiszi, hogy hivatalos teendőinek növekedése miatt *Ragány* János főszámvevő az elnökséget továbbra is elfogadja, mégis helyesli, hogy erre felkérjék. A bizottság egyhangulag elfogadta az indítványt s kérte az elnökséget, hogy *Ragány* Jánost a bizottság elnökségére felkérje. — Ezután *Guttman* József alelnök vezetése alatt a folyó ügyeket tárgyalták.

* **Hivatalos órák a pénzügyigazgatóságnál.** *Papp* Miklós kir. tanácsos, pénzügyigazgató a tegnapi naptól kezdve a pénzügyigazgatóságnál visszaállította a régi hivatalos órákat. Ugyanis a melegebb időszak folyamán ott is délelőtre osztották be a délutáni hivatalos órákat, de tegnapról kezdve ismét helyreállították a régi rendet, vagyis délelőtt 8—12-ig, délután fél háromtól fél hatig, vasárnap csak délelőtt 9—11-ig van hivatal a pénzügyigazgatóságnál.

* **A Szent-László járvány kórház számadásai.** *Ragány* János, a város főszámvevője tegnap betértesztette a városhoz a belügyminiszterhez való továbbítás végett a Szent-László járványkórháznak 1902. és 1903. évekről összeállított számadásait.

Kiadás volt 1902-ben . . . . . 10.334 K 54 f.
» » 1903-ban . . . . . 16.160 » 73 »

Összesen: 26.495 K 27 f.

Megtérítettett összesen: 774 K 96 f.

Marad: 25.720 K 31 f.

melynek fele: 12.860 K 15 f., az országos betegápolási-alap terhére esik. A számadásokhoz mellékelt jelentésben a főszámvevő megjegyzi, hogy még az 1899., 1900. és 1901. évi számadásokat sem hagyta jóvá a miniszter és az orsz. betegápolási-alap terhére abban kimutatt közel 10.000 koronányi összeget sem utalta ki. Most tehát kéri a városi főszámvevő, hogy a város sürgesse meg úgy a 12860 korona 15 fillért, mint a 10.000 korona kiutalását.

* **Két ülés a városházán.** Ma pénteken délután két ülés is lesz a városházán. Három órakor a gyermekkórház felügyelő bizottsága, négy órakor pedig a nyugdíjbizottság tartja gyűlését.

* **Az italmérő üzletek nyitvatartása.** Az italmérő üzleteknek vasárnap-és ünnepnapokon, részben egész napon át, részben csupán az istentiszteletek alatt való zárvatartása iránt, több törvényhatóság intézett felterjesztést a belügyminiszterhez, illetőleg a képviselőházhoz. A belügyminiszter most egy, a székesfőváros törvényhatóságához intézett leiratában kijelenti, hogy az összes italmérő üzletek-

nek vásár- és ünnepnapokon való köteles zárvatartását elrendelhetőnek nem tartja. Elrendeli egyébként a miniszter, hogy templomok közelében misék és körmenetek alkalmából a korcsmák zárva tartandók.

* A városi árvaház ügyei. Nagyvárad város árvaházának igazgató választmánya tegnap délután ülést tartott, melyen *Rimler* Károly polgármester elnöklete alatt jelen voltak: özv. des Echerolles Kruspér Sándorné, Gruwald Henrikné, Dús László, dr. Hoványi Géza, Komlóssy József, Stark Gyula, Darvassy Lajos, Ragány János, özv. Rechné Bauer Zsófia, Bordé Károly gondnok s Juricskay Barna előadó. Az árvaház belügyeinek letárgyalása után az árvaházba öt gyermeket vettek fel, bár hármát, minthogy nagyváradai illetőségük még nincs bizonyítva, csak ideiglenesen. Ezzel a gyűlés véget ért. Az igazgató-választmány üléseit délelőtt a női választmány ülése előzte meg, özv. des Echerolles Kruspér Sándorné elnöklésével, melyen ugyanezek a tárgyak terjesztettek elő.

* A villamos oszlopok hirdetései. A város tegnap megkötötte a szerződést ifju Stolcz Lászlóval 20 évre, hogy ez a villamos oszlopokat, főleg a transzformátorokat hirdetésekkel láthassa el. Vállalkozó évente e jogért 160 koronát fizet.

* Uj osztályok a községi iskolák-nál. A községi iskolák az új tanévben is rendkívül zsúfoltak, úgy, hogy öt új osztály létesítése vált szükségessé. Ezt jelentette be az iskolaszék elnöke *Rimler* Károly polgármester tegnap a város tanácsához. Az új osztályok a következők: felállított Széles utcában olasz elemi fiiskola IV osztálya. Párhuzamosított pedig az olasz elemi leányiskola III., az újvárosi elemi leányiskola IV., váraljai elemi fiiskola IV. s az ugyanottani elemi leányiskola III. osztálya. A Széles-utcza fiiskola IV. és az olasz leányiskola III. párhuzamos osztálya már szeptember 1-én megnyitottak, a többiek később nyílnak meg, mert bérhelyiségekben helyezték el, melyet át kell alakítani. Egyben jelentette a polgármester, mint iskolaszéki elnök, hogy a szükséghez képest kiegészítő tanerőként alkalmazta Báthyné Bolemann Sarolta, Diósy Jolán, Dus Piroška, Keledy Erzsike, özv. Krügerne, Vidovich Gizella, Schmidt Lujza, Szabó Ilona, Szőke Berta tanítókat és Eisele Sándor tanítót. A szabadságolt Schrader Fridrika helyére pedig a szabadságidőtartamára Mikussay Margit okl. tanítónt. A váraljai leányiskola III. osztályának szétválasztása folytán még Bérczy Mariska és Faur Emma tanítónt is alkalmaztattak.

* A hivatalos lapból. A vallás- és közoktatásiügyi miniszter dr. *Julier* Vilmos orvosnak a nagyvárad m. kir. bábaképezéséhez I-ső tanársegédé történt kinevezésének hatályát f. évi október hó 1-től számítható további egy év tartamára meghosszabbította.

* Nem lesz gépkezelői tanfolyamunk. A kereskedelmi miniszter felhívása folytán Nagyvárad városa tárgyalást kezdett a nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamarával gépkezelői tanfolyam létesítése iránt. A kamara azonban úgy nyilatkozott, hogy anyagi viszonyaira való tekintettel csak úgy pártolhatja a tanfolyam szervezését, ha a város fedezi a tanfolyam helyisége, fűtése és világítása költségeit, ami felrug 3000 koronára. A tanács a kérdés pénzügyi részét illetőleg véleményt kért *Ragány* János főszámvevőtől, aki erre vonatkozó jelentését tegnap terjesztette be a tanácshoz.

A főszámvevő azt mondja, hogy mindaddig, amíg az állam nem emeli föl az iparos és kereskedő tanonciskolák segélyét, a város pénzügyi viszonyaira való tekintettel sem áldozhat ily célra. Így hát Nagyváradon nem lesz gépkezelői tanfolyam a város szűkkeblősége folytán. Az iparügy előmozdításáért pedig kikellene szorítani azt a párezer koronát, melyet fölszegebb czélokra is kidobnak olykor-olykor.

* Uj rend a városházán. Tegnap lépett életbe a városházán az új rend. Ezután délután is lesznek hivatalos órák. Az első nap már minden a rendes kerékvágásban mozgott. Méltánytalan azonban a tanácsnak a kisebb tisztviselőkre vonatkozó határozata, amelylyel a hivatalos időt meghosszabbították, s a vasárnapi munkaidőt 12 óráig kiterjesztették. Helyes és méltányos volna, ha a vasárnapi munkaszünetet keresztülvinnék, inspekciós rendszerrel.

* Az egyetem megnyitása. Ma délelőtt tíz órakor volt az egyetemi templomban. Az új egyetemi év megnyitása alkalmából az ünnepies Vemi Sanctera óriási közönség gyűlt össze erre az alkalomra, amelynek díszét emelték a jelenlevő notabilitások. Ott volt az egész egyetemi tanács dr. Demkó György rektor vezetésével, köztük Kiss János pápai prelátus hittudományi, Szentmiklósi Márton jogtudományi, Genersich Antal orvostudományi és Lóczy Lajos bölcsészeti prodekanok. Megjelentek Heinrich Gusztáv prorektornal az élükön a volt dekanok is, ezenkívül ott láttuk Várady Antal és Kanovits Béla címzetes püspököket és Krizsán Mihály pápai kamarást, az egész tanári kart. Az ifjuság zászló alatt vonult ki s mély ájtatossággal hallgatta végig a szent misét, melyen dr. *Steinberger* Ferencz kanonok celebrált fényes segédlettel. A templomból a közönség az egyetem disztermébe vonult, ahol dr. Heinrich Gusztáv lelépő rektor beszámolót tartott, dr. Demkó György új rektor pedig elmondta megnyitó beszédét.

* A csoportigazgatók tiszteletdíj-nak felemelése. A községi iskolák csoportigazgatói folyamodtak a városhoz igazgatói tiszteletdíjuk felemelése iránt. *Ragány* János főszámvevőhöz adatott ki, tegnap véleményes jelentése kapcsán visszatértesztette a kérvényt a tanácshoz. A főszámvevő azt mondja véleményében, hogy mindaddig, míg neki egy korábbi indítványát, illetőleg melyben a felügyelőigazgatói s iskolaszéki jegyzői állás beszüntetését kéri, a törvényhatóság érdemlegesen nem határoz, véleményt nem mondhat, mert ha a felügyelőigazgatói állás fenntartatik, miután ennek hatáskörébe a csoportigazgatók teendői nagyrészen átutalhatók, nem volna indokolt a csoportigazgatók kérelme.

* Özv. Neczpáli Justh Sándorné elhunyt. Általános részvételt keltett Nagyváradon özv. Neczpáli Justh Sándorné elhunytá melyről tegnapi számunkban bővebben megemlékeztünk. Az elhunyt derék matróza temetése ma pénteken délután 4 órakor lesz. Nagy-Körös-utcza gyászaházból, a gyászbaborult család a következő gyászjelentést adta ki:

Mély fájdalommal tudjuk rokonaink nevében is, hogy felejthetetlen édes jó anyánk, illetve anyósunk, nagyanyánk és testvérünk özv. neczpáli Justh Sándorné szül. Mertz Ernesztine életének 64-ik évében, f. évi szeptember hó 14-kén délután 5 órakor, a halotti szentségek ájtatos felvétele és rövid szenvedés után történt gyászos kimúltát. A megboldogultak földi maradványai f. hó 16-án, délután 4 órakor fognak Nagy-Körös-utcza 540 sz. alatti lakásán történni beszentelés után, a róm. kath. egyház szertartása szerint az újvárosi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent miséldozat pedig szeptember hó 17-én d. e. 9 órakor fog a Szent-László-templomban a Minden-

hatónak bemutatni. Nagyvárad, 1904. szeptember 14-én. Aldás és béke poraira! Neczpáli Justh Károly, Neczpáli Justh Ilona, Neczpáli Justh Mária gyermekei. Mertz Antal, neje és gyermekei; Mertz József és neje, Mertz István az elhunytak testvérei és sógornője. Guttman Irén, férj. Justh Károly-né az elhunytak menyje. Oláry Gyula, Szűcs Géza az elhunytak vejei. Vidovsky Károly, özv. Mertz Ferdinándné az elhunyt sógora és sógornője Justh Tibor, Justh Magda, Justh Iván, Oláry Gusztáv, Oláry Sándor, Oláry Gyula az elhunytak unokái.

* Helyőrségi hírek. A debreczeni 2. honvédhuszárezred nagyváradai osztálya tegnap hazaérkezett a Derecske környékén öt napon át tartott ezredgyakorlatról, mely kitűnően sikerült. — A 4. honvédgyalogezred szerdán éjjel Uj-Palota község határán éjjeli gyakorlatot tartott. Az éjszaka folyamán a főcsapat Uj-Palota mellett táborozott. Tegnap hajnalban a debreczeni 3. honvédgyalogezreddel ütközött meg. Tegnap délelőtt vig zeneszóval, a honvédzene-kar tűzes magyar nótái mellett tértek haza. — A 37-ik gyalogezredben a három évet kiszolgált bakák ma mennek tartós szabadságra. Természetesen nagy az öröm, s az öreg katonák dalától hangos a vár környéke. Képzeltetni mily örömmel várják őket otthonukban. — Kedden az önkéntesek tisztvi vizsgája veszi kezdetét.

* Typhus Nagyváradon. Augusztus hó folyamán valószínűleg a tartós szárazság és rendkívül forró napok következtében fellépet Nagyváradon a typhus s több ilyenmű megbetegülés történt. Még e hó első felében is kellemetlenkedett e betegség. Mindazonáltal nincs cseppet sem ok aggodalomra, de azért jónak látta a város közegészségügyi bizottságát annak elnöke összehívni, hogy a typhusnak még ily kicsin mértékbeni grasszállását megakadályozzák a szükséges óvintézkedések megtételével. A közegészségügyi bizottság ülése holnap szombaton délután 5 órakor lesz a városháza bizottsági termében.

* A szőlőkbe vezető utak elhanyagolása. A város folyó évi költségvetésébe 6000 korona van fölvéve a szőlőkbe vezető utak fenntartására. A főmérnök azonban csak 4000 korona erejéig végeztette az utak javítási munkálatait s aztán beszüntették a munkát. Így most a szőlői utak rosszak, a közlekedés valóssággal kin. Valahogyan kellene ezen gyorsan segíteni, mivel itt a szűret ideje, amikor ezeken az utakon nagy a forgalom s ily elhanyagolt utakon hogy bonyolítatik az le.

* A honvéd zenekar bucsuja. A budapesti honvéd zenekar *Bachó* István kar-nagy vezetése alatt tegnap a Bémer-téren ténzenét adott. A szebbnél-szebb darabok pompás előadása lebilincselte a nagyszámu hallgató közönséget. Ma, pénteken este a Bazár-vendéglőben bucsu zeneestélyt ad a kitűnő zenekar.

* Öngyilkosságok. Szíven lötte magát. Végzetes öngyilkosságot követett el tegnap reggel Papp Zuzsanna 22 éves vasalónő. Péter utca 12. szám alatt levő lakásán tegnap reggel 7 órakor szíven lötte magát és meghalt. Hátrahagyott levelében szerelmi csalódását mondja tette okául. — *A gyufaoldal halottja.* Kárczis Ilona cselédleány tegnap előtt gyufa-olajat ivott. Beszállították a közokrházba, hol tegnap virradóra kiszendetett.

* Lefújtak! A tegnapi csepergős, hűvös délelőttön mindenfelé az országban felharsant az ezredtrombitás panaszos, de mégis ujjongó szavu kürtjele s a következő pillantban tömördek piros és kék sipka repült a levegőbe: lefojtak! Aki nem volt katona, nem tudja, hogy mit jelent ez annak az öreg harcossnak, aki három év óta éjjel-nappal, reggel-este egyebet sem tett, mint ezt a trombitaszót várta. Az idén ugyan — az obstrukciót ezért becsülik nagyon a kaszárnyában — a nagy manőverek

elmaradtak, de ezért volt izzadni való augusztusban, szeptemberben elég. A tűzesség az időn a lövő gyakorlatokat tartotta meg a hadgyakorlatok helyett, a gyalogságnál az ezredösszpontositások folytak, melyeket egyébkor júliusban szoktak megtartani. Holnap már mindenféle rogyásig szállítják a vonatok a rezervistákat, akik most aztán igazán tiszta meggyőződéssel éneklék, hogy: »Nem parancsol nekem...« Mielőtt azonban egészen végeznek, bejelentkeznek a katonai ügyosztályokba. A fővárostól a kijelentkezések határidejét holnap teszik közzé.

* Ujabb adat a furfangos ifjakról.
A Neumann-féle lopás elfogott tettesei Mentzer Ignác és Tóbiás József beismerék a rendőrségen, hogy hasonló módon Debreczenben 155 koronát, Budapesten pedig 230 koronát loptak. Miután alapos a gyanu, hogy a két megrögzött szuhancz még több helyen is operált, a nyomozati eljárást folytatja tovább is a rendőrség.

* Elveszett. A dohányraktártól a vasuti állomásig egy szekérről elveszett egy zsák dohány. Becsületes megtaláló jutalomban részesül.

x Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigányzene, friss csapolású Dréher sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatósaikkal engem továbbra is megtisztelni szíveskedjenek. Kiváló tisztelettel **Szabó Gyula**, vendéglős. Abonensek felvételnek.

x Különlegességek gyűjteménye. A ki női divatcikkek terén valódi különlegességeket és exquisit újdonságokat akar látni, melyek máskülönben csakis világvárosokban láthatók, az nézze meg a Kovács L. és Társa Nagyváradon (Zöldfa-utca, Deutsch K. üvegkereskedésével szemben) újonnan megnyílt nagy női divatruházat, mely látványosság számba megy. Tessék e jónévű, megbízható cég mai számunkban közzétett hirdetését figyelmére méltatni.

x Levegő, tiszta levegő. Ez minden horutos betegségben szenvedőnek a jelszava. Es tény az, hogy légkurák, ha megfelelő helyeken, szakszerűen használatnak, kedvező hatással vannak. Ama sok ezer embernek azonban, a kiket foglalkozásuk avagy más tényezők abban gátolnak, hogy erdős, hegyes vidéket vagy tengeri fürdőt választanak hosszabb tartózkodásra, a »Sirolin« valóságos áldás. Ezen szirup, bármely foglalkozás megszakítása nélkül, lehetővé teszi a még oly súlyosan megtámadott légzőszervek hathatós kezelését. Már rövid használat után — naponta 3 — 4 teáskanállal — szűnik a köhögés, kevesbedik a köpet, könnyebbül a légzés, javul az étvágy és a test súlyának emelkedése észlelhető. De még azoknak is, a kik vagyoni viszonyaiknál fogva képesek légkurát használni avagy sanatoriumot felkeresni, a »Sirolin« állandó kísérőjük legyen, mivel ez a légkurát és sanatoriumi kezelést minden tekintetben elősegíti és megkönnyíti. »Sirolin« jóízű és gyenge gyomor is könnyen felveszi.

SZINHÁZ.

Műkedvelők a színpadon. A nagyvárad-i ipartestület ifjúságának önképző egylete vasárnap, folyó hó 18-án Hamza Miska és fia Gyuszi teljes zenekara közreműködésével megismétli a pár hét előtt előadott »Szép Darinka« című népszínmű előadását, a melylyel

oly magas színvonalon álló erkölcsi sikert ért el, egyrészt mintegy közkívánatra, másrészt, hogy hazafiságának jelét tettekkel is megmutassa miután a tiszta jövedelem egy részét a Nagyváradon felállítandó Kossuth és Szacsavay szobrok alapja javára fordítja.

MŰVESZET.

Fényes Mártha hangversenye.

Megemlékeztünk már arról a fényes sikerrel kecsegtető hangversenyről, melyet városunk szülötte, csokalyi Fényes Mártha, a kiváló, nagy zenei tehetséggel megáldott hegedűművész rendez holnap szombaton este a Fekete Sasban az I. honvédeknek közreműködésével.

A hangverseny műsora a következő:

Műsor:

1. Erkel: Hunyady László nyitány, előadja a m. kir. 1. honvédeknek.
2. Mendelson: Hegedű-verseny E moll, előadja: csokalyi Fényes Mártha. Zongorán kíséri: Vömácska József.
3. Liszt: Magyar Rapsodia I., előadja a honvédeknek.
4. a) Vieniavszky: Legenda.
b) Hubay: 2-ik csárdásjelenet, előadja: csokalyi Fényes Mártha.
5. Blon: Virágsuttogás, előadja a honvédeknek.
6. Vieniavszky: Versenymű D moll, előadja: csokalyi Fényes Mártha.

A közönség körében nagy érdeklődés nyilvánul a már három év óta nem hallott művész hangverseny iránt s a Láng József üzletében letett jegyek nagy kelendőségnek örvendenek. Jegyek az említett üzletben a mai s holnapi nap folyamán is válthatók.

Igazságszolgáltatás.

Menyasszony kontra vőlegény. Behr Károly kőbányai téglagyári tisztviselő ez év tavaszán eljegyezte egy jómodú kereskedőnek a leányát, M. Katiczát, aki azonban pár nappal később visszaküldte a jegygyűrűt és egy másik uriembernek lett a menyasszonya. Behr a szakítás után barátai és ismerősei körében olyan nyilatkozatot tett, amely mélyen sértette M. Katicza női becsületét. A leány rágalmozás miatt följelentette ex-vőlegényét és dr Farkas Gyula büntető járásbíró felhívta a feleket, intézzék el az ügyeket békés úton.

A leány kijelentette, hogy hajlandó panasztát visszavonni, ha Behr beismeri, hogy amit állított, nem igaz és bocsánatot kér. A vádlott azonban nem volt hajlandó. Azt a nyilatkozatot megteszi, hogy sajnálja a történeteket, bocsánatot azonban nem kér, sem beismerést nem tesz, mert ő tartalékos hadnagy és ez nem fér össze a tisztí kardbojttal. Minthogy a békéltetés nem sikerült, a bíróság meghozta az ítéletet.

Dr Farkas büntetésnek mondta ki Behrt a rágalmozásban és tekintettel arra, hogy a vádlott a női becsületet támadta meg, 5000 korona pénzbüntetéssel sújtotta. Behr az ítélet ellen felebbezést jelentett be.

Ma délelőtt foglalkozott az ügygel a budapesti büntető törvényszék főlebbviteli tanácsa és a járásbíró indokai alapján megerősítette. Az ítélet jogerős.

A kiutasított szerb agitátor. Zsivanovics Gábor pancsovai hírlapíró egyike a leg-hirhettebb szerb agitátoroknak, aki féktelen módon izgat a magyar nemzet és a magyar állameszme ellen. Ezért az agitálásért csak nemrég ítéltek el jogerősen másfél évi államfogházra és most újabb ismét harminczkilencz rendbeli izgatás végsége miatt indították meg ellene az eljárást. De megült a baja Zsivanovicsnak a közigazgatási hatósággal is. A pancsovai főszolgabíró a sajtóban és népgyűléseken 5 rendszeresen üzött izgatásai miatt kiutasította őt a járás területéről. Torontálmegye alispánja a főszolgabíró határozatát jóváhagyta, most azonban a belügyminiszter mindkét alsó fórum határozatát megsemmisítette és megengedte, hogy Zsivanovics a pancsovai járásban tartózkodhassék.

SPORT.

Üggetőverseny Nagyváradon.

Három napra megélnékül a nagyvárad-i gyepek. A lóversenyek élénk életet hoznak a Boné-kut melletti versenyterre.

Első nap, ma, pénteken, *üggetőversenyek* lesznek.

A verseny kezdete délután 2 órakor.

Igazgatóság: Beöthy Pál, Markovits Antal, Wertheimstein Alfréd.

Czélbíró: Klobusiczky Béla.

Időmérő: Cziffra Gerő.

Indítók: Nedeczky Ferencz, Csanády Jenő.

Lóvizsgáló bizottság: Klobusiczky Béla, Kondor Mihály.

Pálya felügyelők: Csanády Jenő, Bakáts Béla, Zlinszky Béla.

Pálya orvos: Dr Mayer László.

Totálisateur vezető: Hollósy Jenő.

Versenytitkár: Weingärtner Andor.

Tanúk a helyszínen választatnak.

I. Biharmegyei-díj. Kettős fogatok négyüléstű, négy kerekű kocsikban. 500, 200, 100 kor. Táv. 5000 m.

1. Ifj. Elek G., Szilaj és Névtelen, sárga-kék. 2. Kiss E., Csángó és Bravo, veres-fekete. 3. Ugyanaz, Fruska és Bükös, veres-fekete. 4. Olasz Elemér, Daru és Gólya, kék.

II. Aláírási-díj. Egyes fogatok részére. 500, 100 és 50 kor. Táv. 2500 m.

1. Kiss E., Fruska, veres-fekete. 2. Olasz E., Rontó, kék. 3. Ugyanaz, kék-vörös. 4. Róheim Zs., Mátka. 5. Vecsey Zoltán, Dolly.

III. Bárány Mansberg Ernő emlékverseny. Kettős fogat, négyüléstű, négykerekű kocsikban 700, 200, 100 korona. Táv. 3750 m.

1. Andrényi K., Abránd, Kitty Sötét-kék. 2. Kiss E., Fruska, Bükös veres-fekete. 3. Liptay B., Iris, Pajkos kék-vörös. 4. Ugyanaz, Mozdony és Parázs, kék-vörös. 5. Olasz E., Rontó és Gólya, kék.

IV. Petri aláírási díj. Egyes verseny. 450, 100, 50 korona. Táv. 2500 m.

1. Kiss Elek, Csángó, kék. 2. Liptay B., Pajkos, kék-vörös. 3. Olasz Elemér, Daru, kék. 4. Olasz Elemér, Icza, kék. 5. Róheim Zs., Böske. 6. Vecsey Z., Volna.

V. Vigasz verseny. 600, 200, 100 korona Táv. 3750 m.

1. Andrényi K., Abránd és Kitty, sötét-kék. 2. Ifj. Elek Gusztáv, Szilaj és Névtelen, sárga-kék. 3. Kiss Elek, Csángó és Bravo, veres-fekete. 4. Liptay B., Pajkos és Iris, kék-vörös. 5. Liptay B., Mozdony és Parázs, kék-vörös. 6. Olasz Elemér, Daru és Gólya, kék. 7. Olasz Elemér, Rontó és Gólya, kék.

TAVIRATOK.

A pénzügyminiszter Bécsben.

Bécs, szept. 15. Lukács László pénzügyminiszter tegnap este ideérkezett.

A szózat katonáéknál.

Torda, szept. 15. Az erdélyrészi honvédek tegnap fejezték be nagygyakorlatukat. Mielőtt a marosvásárhelyi 22 honvédgyalogezred elhagyta volna a várost, a katonákat imára vezényelték és a honvédeknek a szózatot játszotta, melyet a százakra menő közönség levett kalappal hallgatott végig. A város lakosságára jó behatást tett az is, hogy az elinduláskor a honvédeknek a Rákóczi indulót játszotta. Ertesztés szerint mind a két hazafias darab eljátszása Czibur László marosvásárhelyi honvédes ezredparancsnok jóvoltából történt amiért a hazafias ezredet és a honvédeknek karnagyát az egybegyűlt közönség lelkesen megéljenezte.

Orosz kongresszus.

Berlin, szept. 15. A dermatologiai kongresszus résztvevőinek tiszteletére adott disztrakción a tudománynak több, mint 300 képviselője jelent meg. Bumm titkos kormánytanácsos beszédében Vilmos császárt éltette. Kirschner titkos kormánytanácsos azon országok fejeire és elnökeire mondott pohárköszöntőt, kik a kongresszusra elküldték képviselőiket. Lesser tanár azokra emelte poharát, kik a kongresszus előkészítésében segítettek neki, különösen Rosenthal egészségügyi tanácsosra. Crocker tanár a német kormány képviselőit. Lesser pedig a kongresszus díszelnökét Besniet éltette.

Nagy felhőszakadás.

Pécs, szeptember 15. (Saj. tud. táv.) Ma itt nagy felhőszakadás volt, úgy hogy a mélyebben fekvő utcákon egy méter magasan volt a víz. A felhőszakadás estig tartott és egy fiúnak is halálát okozta.

Brutalitás.

Nyitra, szept. 15. A Nyitra mellett lévő Zóbor-hegyen lévő millenárius emlékművet ismeretlen tettesek megcsönkítették. A hatalmas gránitoszlopon ülő négy turul fejét és nyakát leütötték. A rendőrség nyomozása eddig még nem vezetett eredményre.

Ember vásár ellen.

Zürich, szept. 15. A leánykereskedés ellen alakult nemzetközi kongresszus, mely ma kezdte tárgyalásait, tegnap este a hatóságok üdvözölték. A kongresszuson 14 állam képviseltette magát, köztük Németország, Magyarország, Ausztria, Oroszország, Dánia, Svéd- és Norvégország.

A cseh gyárak egyesülése.

Bécs, szept. 15. A lapok egybenhangzólag azt jelentik, hogy a prágai vasipar-társulat és a cseh bányamű-társaság 26-ikán és 27-ikén tartandó igazgatósági ülésén a rendes ülés-tárgyakon kívül (a mérleg megállapítása) azt a tervet is tárgyalás alá veszik, melynek tárgya a két társulat egyesülése. Az egyetértést úgy tervezik, hogy a cseh bányamű-társulat olvadjon bele a prágai vasipar-társu-

latba és pedig úgy, hogy a cseh bányamű-társulat részvényeseit a prágai vasipar-társulat részvényeivel elégitik ki és pedig a bányamű-társulat öt részvényéért a vasipar-társulat három részvényét adják.

Anarchistafogás.

Madrid, szept. 15. Ma letartóztatták Flores Cézár kubai születésű anarchistát az El Rebelde nevű anarchista lap szerkesztőjének lakásán. Flores Cézár ama szándékkal jött Párisból, hogy attendátumot kövessen el egy magas állású politikai személy ellen. Holmija között különféle anarchista iratokat és kilencz dinamittöltést találtak.

NYILTÉR.

Ma, pénteken

szeptember 16-án

a „Bazár“ kerthelyiségében
a budapesti

I-ső honvédgyalogezred
zenekara

Bachó István karmester
vezetése alatt

bűcsu

hangversenyt
rendez.

Beléptidij személyenként 60 fillér.

Számos látogatást kér

SZAUER és DOLGOS.

Bumbera Imre
polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legujabb divatu és a legjobb minőségű őszi és téli szöveteim** raktáron vannak, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét *simá, fekete* árúimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére**. Allandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legcélszerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be**.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitünő tisztelettel:

Bumbera Imre,

polgári- és papiszabó.

651

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

— Hogy mit felelt erre Stangerson, azt nem hallottam, mert a tolongásban kissé elmaradt tőlük, be azt már hallottam, hogy Drebbert nagyot káromkodott, és dühösen rá-
rivalt, hogy nem azért fizeti, hogy parancsoljon neki. Stangerson erre nem szólt egyebet, mint azt, hogy ha elmulasztják az utolsó vonatot is, ő a Halliday-fogadóba száll éjszakára; a mire Drebbert azt felelte, hogy tizenegy órakor okvetlenül itt lesz a perronon, és tovább utazhatnak Liverpoolba.

— Végre hát itt volt az a pillanat, amelyre oly sokáig vártam. Ellenségeim a kezeim közt voltak. Ketten együtt mindig védelmezheték egymást, de egyenként könnyen elbánhattam velük. . . . De azért nem siettem el a dolgomat. . . . Nincs elégtétel a boszuban, ha az áldozat nem tudja, ki sujt le rá, s miért éri a megtorlás. . . .

— A tervem különben már készen volt. Pár nappal előbb egy ur a kocsimba felejtette egy Brixton-uti ház kulcsát. Még ugyanaz nap este kereste rajtam a kulcsot, s én vissza is adtam neki, de időközben már mintát vettem róla, s megcsináltattam a párját. Ily módon bejárásom volt egy olyan helyre ebben a nagy városban, a hol nem kellett félnem attól, hogy megzavarjak. . . . Most még csak azt a nehéz dolgot kellett véghez vinnem, hogy Drebbert becsaljam abba a házba.

— Drebbert gyalog ment egy darabig, s közben több pálinkás kávéházba betért az utolsóba félórán át tovább időzött. Mikor kijött, oly ittas volt, hogy tántorgott. . . . Fölült az első kocsi, s én mindenütt utána mentem míg végre, nagy csudálkozásomra ugyanazon ház előtt állt meg, a honnan este a podgyász-szal elhajtattam. El se tudtam gondolni, mit akar itt: megálltam pár száz lépésnyire a háztól s láttam, hogy a kocsija elmegy, miután kifizette a kocsiat. Ő maga csöngetett, és bement a házba. . . . Kérem adjanak egy pohár vizet; nagyon megszomjaztam. . . . Ugy. . . . köszö-
nöm.

Adtam neki egy pohár vizet, melyet möhön fölhajtott.

— Most már könnyebben beszélek, — folytatta. — Tehát: vagy husz percig várakoztam rá s ez alatt valanivel közelebb hajtottam a kapuhoz. . . . Ott bent valami dulakodás félet hallottam, aztán kinyílt az ajtó és két férfi jött ki a házból: az egyik Drebbert volt, a másik egy fiatal ember, akit akkor láttam először életemben.

— Ez a fiatal-ember a gallérjánál fogta Drebbert, a küszöbön ráhugott egy vastag bottal, nagyot rugott rajta, hogy Drebbert hanyatt-homlok kibukfenczezt az útra és dühösen ráordított:

— „Te kutya! . . . Majd megtanítlak gorombáskodni a tisztességes leányokkal. . . .”

— Ez a fiatal-ember oly dühös volt, hogy valószínűleg leütötte volna Drebbert a botjával; de ez a gyáva gazember hirtelen föltápáskodott és lélekszakadva menekült. . . . egyenesen felém! Megdobbant a szívem, mikor odaérve hozzám, beugrott a kocsimba és rám kiáltott: — Hajts a Halliday-fogadóba, de gyorsan! . . .”

— A szívem oly hevesen vert, hogy félni kezdtem, hátha megöl az aneurizma, épen most, a boszu küszöbén. . . . Elnyomtam izgatottságomat s azon tűnődtem hogyan és hol öljem meg, — mikor Drebbert kiszól a kocsi, ablakán, hogy álljak meg a legelső pálinkás kávéháznál. . . . Ott leszállt, azt mondta, hogy várjam meg és bement. . . . Jó két óráig maradtam, s mikor kijött, annyira ittas volt hogy alig birt a lábán állani.

— Most már végkép a hatalmamban volt,

Ne gondolják, hogy hideg-vérrel akartam elvágni a nyakát, mint akármelyik gyilkos; nem! Páros viadalban akartam megölni, valóságos Isten-ítélettel: azt is megmondom, hogyan.

Amerikában egyebek közt laboráns is voltam a York kollégiumban. Egy ízben a professzor a mérgekről tartott előadást s ez alkalommal valami nyíl-mérget is mutatott tanítványainak, amit Dél-Amerikából szerzett, s ennek a mérgeknek egy csipetje is rögtön halált okozott. Előadás után megdézsmáltam ezt a mérget, aztán két egyforma pirulát csináltam, belőle, s egyuttal még két teljesen hasonló, de ártalmatlan pirulát is csináltam, s aztán egy-egy mérgeket s egy-egy ártalmatlant külön-külön két skatulyába tettem, azzal a szándékkal, hogy ha találkozom ellenségeimmel, mindegyik huz egy-egy pirulát, én pedig azt nyelem le, amelyik megmarad. Ez a módja a boszunak sokkal biztosabb és zajtalanabb, mint a pisztoly vagy a kés, s amellettt voltaképen nem is gyilkosság, hanem kockavetés és páros viadal.

(Folyt. köv.)

KOZGAZDASAG.

Nagyváradai hetivásár.

A nagyváradai piacon 1904. szept. hó 12. 13-ik napján tartott vásárbán eladott természetények és élelmi szereknek árjegyzéke.

Tiszta buza 19.— 18.80 Kétszeres buza 14.80 14.60. Rozs 14.40 14.— Arpa 14.80 14.40. Zab 14.— 13.60. Tengeri 15.— 14.60 Borsó 36.—. Lencse 40.—. Bab 26.—. Köleskása 25.—. Burgonya 8.40 100 kiló lángliszt 34.40. Zsemlyeliszt 33.80. Fehér kenyér liszt 33.—. Barna kenyér liszt 31.—. Széna fuvarral 840. Sózott szalonna 1.28.—. 6 kiló zsop-szalma 20. 100 dkr. alom-szalma —.12. 1 köbméter bükkfa 5.50. Tölgyfa 5.50. Cserfa 6.—. 1 kiló marhahus I. oszt. —96. Marhahus II. o. 88. Marhahus III. o. —80. 1 liter ó-bor 1.—. 1 liter új-bor —80. Pálinka —.72. Szilvapálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 méterm. kősó 21.50. 1 mm. nyers faggyu 50.—. 1 mm. olvasztott faggyu 70.—. 1 mm. szappan 50.—. 1 mm. birka gyapju —.—. 1 mm. magyar gyapju —.—. 1 htr ó-bor 66.—. 1 htr új-bor 44.—. 1 mm. mész 1.80. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.—. 1 mm. kendermag 28.—. 1 mm. köles —.—. 1 mm. repce —.—. 1 mm. dió —.—. 1 mm. mogyoró —.—. 1 mm. aszalt szilva —.—. 1 kgr. savanyu káposzta —.—. 1 kgr. szalonna 1.52. 1 kgr. sertés-hus 1.28. 1 kgr. juh-hus —.64. 1 kgr. vereshagyma —.22. 1 kgr. foghagyma —.52. 1 kgr. bors 2.40. 1 kgr. paprika 5.—. 1 kgr. barna kenyér —.24. 1 ltr. kőolaj 44. fillér.

Forgalmi kimutatás 1904. szept. 12. 13-án. Tiszta buza körülbelül 5000 hltr. Kétszeres buza 700 hltr. Rozs 1400 Arpa 400 hltr. Zab 500 hltr. Tengeri 160 Burgonya 250 hltr.

Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 140 drb. Félhizott 160 drb. 2 évesől feljebb 350 drb. 1 évesől 2 évesig mintegy 560 drb. Süldő 650 drb. Malac 660 drb. Hizott marha 350 drb. Jármos ökör 1700 drb. Fejős tehén 700 drb. Borju 880 drb. Bivaly 27 drb. Juh és kecske 571 drb. Ló 148 drb.

Marha ártáblázat 1904. szept. 12-én. 1 pár I-ső rendű jármos ökör 680—760 kor. 1 pár II-od rendű jármos ökör 560—600 k. 1 pár III-ad rendű jármos ökör 400—480 k. 1 drb fejős tehén 180—200 k. 1 drb vágó ökör 180 kgr. 200—220 k. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 180—200 k. 1 drb veres borju 24—48 k. 1 db féléves borju 56—80 k. 1 drb egy éves borju 64—86 k. 1 drb két éves borju 68—150 k. 1 drb hizott sertés 100 kgr.-ként 110—116 k. 1 pár fél éves sertés 32—46 k. 1 pár egy éves sertés 62—90 k. 1 pár két éves sertés 96—

150 1 drb ló 100—300 k. 1 pár ökör bór 42—58 1 pár tehénbór 30—40 k. 1 pár borjubór 12—20 k. 1 pár lóbor 10—20 k.

Határvidék.

Budapest, szept. 15.

Buza áprilisra	— — — — —	10.92
Buza október	— — — — —	10.69
Tengeri	— — — — —	7.56
Rozs okt.	— — — — —	8.28
Zab ápr.	— — — — —	7.36
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. szept. 15-én.

Osztrák hitel	— — — — —	685.50
Magyar hitel	— — — — —	749.50
Allmvasut	— — — — —	694.—
Rimamurányi	— — — — —	488.—
Magyar jelzálog	— — — — —	585.25
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Értéktőzsde.

Budapest, szept. 15.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	118.90
Magyar koronajárdék	— — — — —	97.15
Magyar vasuti kölesön aranyban 4%	— — — — —	88.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben	— — — — —	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	98.50
Italmérségi jog megváltó i kötvény	— — — — —	88.75
Horváth szlavon földtehermentesítési kötvény	— — — — —	2.06
Magyar nyeresemény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	— — — — —	99
Osztrák járdék papírban	— — — — —	99.85
Osztrák járdék papírban	— — — — —	1.19
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	.99
Osztrák korona járdék	— — — — —	1.55
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	16.15
Osztrák magyarban részvény	— — — — —	763.50
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	654.15
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	6.44
Párisi vista	— — — — —	19.02
29 frankos arany (Napoleon'dor)	— — — — —	117.35
Németbirodalmi márka	— — — — —	239.62
Londoni vista	— — — — —	94.95
20 márkás arany	— — — — —	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Egy magyarországi bérlő levele.

Wilhelm Ferencz gyógyszerésznek és cs. kir. udvari szállítónak Neunkirchen Alsó-Ausztria.

N a s z á l y.

Van szerencsém itt e helyen köszönetemet kifejezni azért a csodás hatásért, mely az Ön kitűnő Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító-teájának használata után nyilvánul. Evvel a teával egy süttői asszonyt teljesen meggyógyítottam, habár ezt az asszonyt már háromnegyed év óta a környék legjobb orvosi gyógykezeltek és már lemondottak az életéről. Ezen kura által a tea oly kedvelt itt a környéken, hogy Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 7. bizonyosan nagy mennyiséget ad el a süttői gazdáknak.

Az én házamban is megtörtént, hogy én nálam alkalmazott fiatal ember oly éles csuszajdalmakat érzett, hogy se kezét, se lábát mozgatni nem tudta, de az ön teájától három esomagnak elhasználása után teljesen meggyógyult. Én is használok ezt a teát kétszer évente és megvagyok győződve, hogy az nekem jót tesz. Mégegyszer a gyógyultak leghálásabb köszönetét kifejezve, maradok kitűnő tisztelettel

Hohldampf Mihály,

bérlő Naszályban, u. p. Totis. Magyarország.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész, cs. kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszerárakban és drogueriakban.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon. Részvénytőkeje teljesen befizetett félmillió kor.

Betéteket elfogad előnyös feltételek mellett könyvecskékre vagy folyószámlára.

Leszámítol magán- és tiszleti-váltókat a legmérsékeltebb kamatláb alkalmazása mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra zálogkölcsön vagy folyó számla alakjában.

Vesz és elad tőzsdén jegyzett értékpapírokat és bevált értékpapír szelvényeket és sorsolt értékeket.

Kézi zálogosztályában (Kossuth Lajos-utca 4 sz. földszint) pénz előleget nyújt arany és ezüst tárgyakra valamint mindennemű ingóságokra a törvény által megszabott kamattal

Rövid vagy hosszabb lejáratu közönséges vagy törlesztéses jelzálog kölcsönöket nyújt

ház és földbirtokokra

esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál 500 koronától kezdve

10—50 évi visszafizetésre a legolcsóbb kamattal és tőketörlesztési hányaddal

831

mellett, gyors lebonyolítással.

A
„Nagyváradai Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

**törlesztéses
jelzálogkölsönöket**

nyújt,

melyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozása kölcsönöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-OS** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

789

Az igazgatóság.

Eladó gázmotor.

Egy jókarban levő, jelenleg is működő 2 lóerejű

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Még csak 3 hétig.

Hatóságilag engedélyezett

VÉGELADÁS!

Az üzlethelyiség átadása folytán

már csak szeptember hóban. A még raktáron levő árukat minden elfogadható árban árusítom.

SERÉNYI M. Szt.-László-tér, Sas-szálloda kapuja mellett.

Még csak 3 hétig.

FIGYELEM.

A közelgő iskolai idényre úgy fiu, mint leánykák részére szükséges mindenféle gyermek-ingek, szoknyák, alsónadrágok és ágyneműek

a legolcsóbb árban kaphatók

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.